

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého, soudce Davida Hipšra a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **Helena Smetanová**, se sídlem Blatnička 77, zast. Mgr. Ing. Pavlem Knoppem, advokátem se sídlem Pekařská 1004/26, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo zemědělství**, se sídlem Těšnov 65/17, Praha 1, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2026, č. j. 8 A 118/2025-47,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 3. 2026, č. j. 8 A 118/2025-47, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 24. 6. 2025, č. j. MZE-48884/2025-14132, zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Státního zemědělského intervenčního fondu ze dne 26. 3. 2025, spis. zn. 24/F1D/550/000711-QA1, č. j. SZIF/2025/0253331. Tímto rozhodnutím prvostupňový orgán poskytl žalobkyni dotaci na podopatření zatravňování orné půdy v rámci agroenvironmentálně-klimatických opatření v celkové výši 5 631,14 Kč pro rok 2024 (byl zjištěn rozdíl mezi plochou deklarovanou v žádosti a plochou zjištěnou v rámci administrativní kontroly a byla tak snížena platba v rámci titulu zatravňování orné půdy).

[2] Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně žalobou, kterou Městský soud v Praze zamítl shora označeným rozsudkem. Žádnou z uplatněných žalobních námitek neshledal důvodnou.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalovaného a repliky

[3] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost, v níž předně namítla, že městský soud ve věci nenařídil jednání. Poukázala na to, že obvykle po podání žaloby žalobce od příslušného soudu obdrží přípis oznamující senát, jemuž byla věc přidělena, možnost uplatnit námitku podjatosti a taktéž výzvu ke sdělení případného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání. V nynější věci stěžovatelka obdržela přípis městského soudu oznamující pouze senát, jemuž byla věc přidělena, a možnost uplatnit námitku podjatosti. Přestože výzva k rozhodnutí bez jednání v přípisu nebyla, stěžovatelka z důvodu právní opatrnosti (a s ohledem na praxi městského soudu) zaslala soudu přípis, v němž sdělila, že nesouhlasí s rozhodnutím věci samé bez jednání a požadovala, aby bylo ve věci nařízeno jednání. Soud však jednání nenařídil a žalobu zamítl, aniž by takový postup dostatečně vysvětlil. Zarážející je podle stěžovatelky i samozřejmost, s níž se soud ztotožnil se skutkovými závěry žalovaného ve značně odborné otázce za situace, kdy vznesla řadu námitek právě proti zjištěnému skutkovému stavu.

[4] S odkazem na § 51 s. ř. s. stěžovatelka uvádí, že v této věci se nejedná o žádný z případů, o nichž hovoří odst. 2 zmíněného ustanovení, a o věci samé tedy mohl soud rozhodnout bez jednání pouze tehdy, pokud to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasili (včetně případného nevyjádření se k výzvě soudu). K žádné z těchto eventualit však nedošlo. Naopak stěžovatelka soudu výslovně sdělila, že nesouhlasí s rozhodnutím bez jednání a požaduje, aby jednání bylo nařízeno. Stěžovatelka byla procesním postupem soudu reálně zkrácena na svých právech, neboť měla v úmyslu reagovat na vyjádření žalovaného k žalobě a svou argumentaci rovněž obhajovat při ústním jednání ve věci. Takové uplatnění procesních práv jí však soud svým postupem odepřel. Tím porušil její ústavně zaručená práva (čl. 96 odst. 2 Ústavy a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a postupoval rovněž v rozporu s judikaturou.

[5] Stěžovatelka dále uplatnila i kasační námitky týkající se mimo jiné nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, nedostatečně zjištěného skutkového stavu, nevypořádání některých žalobních námitek či důkazních návrhů a v neposlední řadě i nezákonnosti věcného posouzení. Jejich podrobná reprodukce je nicméně pro účely tohoto kasačního řízení nadbytečná.

[6] Žalovaný se k části kasační stížnosti týkající se nenařízení jednání vyjádřil tak, že předně odkázal na bod 114 odůvodnění napadeného rozsudku. Ztotožňuje se s důvody, pro které se městský soud rozhodl jednání nenařídít. Stěžovatelka nebyla zkrácena na svých právech (využila všech možných procesních prostředků na ochranu svých práv). I kdyby soud jednání nařídil, nelze mít podle žalovaného za to, že by námitky stěžovatelky mohly být posouzeny jinak.

[7] V replice k vyjádření žalovaného, jde-li o nenařízení jednání, poukazuje stěžovatelka především na to, že ani žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti nenachází zákonnou či judikatorní oporu pro postup městského soudu. Ani subjektivní posouzení žalovaného, podle něhož soud přišly důkazy ve spisu dostatečné, nepředstavuje důvod pro zamítnutí žaloby bez nařízení jednání.

pokračování

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že je důvodná.

[9] Stěžovatelka především (předně) uplatnila kasační námitku zpochybňující procesní postup městského soudu před vydáním napadeného rozsudku. Konkrétně tvrdí, že rozhodl bez nařízení jednání, ačkoliv pro takový postup nebyly splněny zákonné podmínky (§ 51 s. ř. s.), čímž měl naplnit důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[10] Podle § 51 odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2025, *soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhl nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.* Podle tohoto ustanovení ve znění účinném od 1. 1. 2026 *soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže lze ve věci rozhodnout jen na základě listinných důkazů, k nimž měli účastníci možnost se vyjádřit nebo které jsou jim známy, a účastníci to shodně navrhl nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.*

[11] Nejvyšší správní soud z předloženého spisu městského soudu ověřil, že stěžovatelka městskému soudu svým přípisem ze dne 29. 9. 2025 (doručeným soudu dne 1. 10. 2025) sdělila, že „*v návaznosti na doručení přípisu soudu ze dne 09. 09. 2025 (a na základě dosavadních zkušeností s danou fází řízení u nadepsaného soudu ...) ... nesouhlasí s rozhodnutím o věci samé bez jednání a požaduje, aby bylo ve věci nařízeno jednání*“. Jak je ze spisu dále patrné, městský soud následně stěžovatelce dne 7. 11. 2025 doručil na vědomí vyjádření žalovaného k žalobě, přičemž součástí příslušného přípisu byla i výzva, aby se ve lhůtě dvou týdnů vyjádřila, zda souhlasí s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání. Stěžovatelka na danou výzvu nereagovala (soudu zaslala již jen CD s důkazy označenými v žalobě) a městský soud rozhodl o věci samé, aniž by nařídil jednání. V odůvodnění rozsudku pak uvedl, že ve věci nebylo třeba nařídít jednání za účelem provádění důkazů, neboť neměl pochyby o správnosti skutkových závěrů správních orgánů (bod 114 rozsudku městského soudu).

[12] Nejvyšší správní soud k otázce (ne)nařízení jednání v souladu se svojí existující judikaturou (viz např. rozsudek ze dne 2. 12. 2020, č. j. 8 Afs 250/2020-20) předesílá, že pravidlem při soudním rozhodování je vždy nařízení ústního jednání, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání; tato výjimka však musí být vykládána s ohledem na zájmy účastníka řízení restriktivně, neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také řízením disponuje. Účastníkům řízení svědčí základní právo, dané jim Listinou základních práv a svobod a Ústavou, kterým je právo se ve své věci takového řízení (jednání před soudem) osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jejich přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže proto správní soud přítomnost účastníkům řízení v rozporu se zákonem neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva daného jim Listinou základních práv a svobod a Ústavou (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03).

[13] Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již taktéž opakovaně dospěl k závěru, že účastníkovi řízení nelze upřít právo na veřejné projednání věci v jeho přítomnosti (viz např. rozsudky ze dne 26. 9. 2014, č. j. 7 Azs 196/2014-30, ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 Afs 69/2013-34, ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004-58, ze dne 31. 5. 2017, č. j. 6 Afs 308/2016-24, či ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003-59). Např. ve shora označeném rozsudku sp. zn. 4 As 46/2004 Nejvyšší správní soud výslovně uvedl, že *„[s]děлил-li žalobce před uplynutím zákonné dvoutýdenní lhůty, že trvá na nařízení jednání a soud přesto jednání nenařídil a rozhodl ve věci, došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. To samo o sobě představuje naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., což vede ke zrušení rozsudku“*. V rozsudku ve věci sp. zn. 7 Afs 185/2014 pak Nejvyšší správní soud uzavřel, že *„výslovné vyjádření požadavku, aby ve věci bylo nařízeno jednání, nemůže být anulováno tím, že následná výzva podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. zůstane bez jakékoliv odezvy. Pokud tedy stěžovatelka v žalobách uvedla, že ‘žádá o nařízení jednání’ a následně nereagovala na výzvu krajského soudu podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s., pak nelze dovodit její konkludentní souhlas s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez jednání“*.

[14] S ohledem na výše uvedené je třeba dospět k závěru, že městský soud zatížil řízení v nyní projednávané věci vadou, pro kterou nezbyvá než napadený rozsudek zrušit. Na výše uvedeném nemůže nic změnit ani novelizace § 51 odst. 1 s. ř. s. provedená zákonem č. 314/2025 Sb. (viz bod [10] shora), která nabyla účinnosti 1. 1. 2026, a která se podle přechodných ustanovení k uvedenému zákonu *použije (...) i pro řízení zahájená přede dnem účinnosti tohoto zákona* (viz čl. XI zákona č. 314/2025 Sb.). Zmíněná novelizace sice zmírnila podmínky pro rozhodování bez jednání v případě dokazování listinnými důkazy (viz např. rozsudek NSS ze dne 12. 6. 2026, č. j. 10 As 34/2026-43, bod 84 a násl.), na podmínce spočívající v „návrhu či souhlasu“ účastníka s rozhodnutím bez jednání však nic nezměnila. V tomto ohledu je tedy shora citovaná judikatura v nyní projednávané věci, v níž stěžovatelka na nařízení jednání výslovně trvala, i nadále plně použitelná. K naplnění podmínky souhlasu účastníků s rozhodnutím bez jednání se pak nevyjadřuje ani část odůvodnění napadeného rozsudku, na kterou ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný odkazuje.

[15] Pro úplnost lze poznamenat, že Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že rozšířený senát tohoto soudu se bude zabývat (v souvislosti s povinností krajských soudů nařídit jednání) otázkou, zda *„může krajský soud rozhodovat bez jednání v případě, že nemá souhlas účastníků řízení, ruší rozhodnutí správního orgánu pro nepřezkoumatelnost a zároveň věcně posuzuje některé žalobní námitky“* (usnesení NSS ze dne 23. 10. 2025, č. j. 9 Ads 92/2025-60). Odpověď na tuto otázku, v níž není podle předkládajícího senátu v dané věci judikatura tohoto soudu jednotná, však není pro nyní projednávanou věc rozhodná.

[16] Ostatními kasačními námitkami stěžovatelky se Nejvyšší správní soud s ohledem na povahu shledané vady zabývat v tomto řízení nemohl (viz např. rozsudky NSS ze dne 12. 11. 2024, č. j. 8 As 27/2024-95, bod 26, či ze dne 9. 6. 2026, č. j. 22 Afs 7/2026-82, bod 12). Přímo (a s ohledem na zjevnou povahu shledané vady i přednostně) přistoupil ke zrušení napadeného rozsudku. V dalším řízení tedy městský soud nařídí jednání a v novém rozhodnutí ve věci samé se v návaznosti na toto jednání znovu vypořádá s uplatněnými žalobními body.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozhodnutí městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dle § 110 odst. 4 s. ř. s. je městský soud vázán právním názorem uvedeným v tomto rozsudku.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí, jak je stanoveno v § 110 odst. 3 s. ř. s.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. června 2026

Milan Podhrázký
předseda senátu